

Nr 417

Av herrar **Wiklund** i Stockholm och **Strömberg**, *angående personalvården inom den offentliga sektorn.*

Staten som mönsterarbetsgivare är ett i och för sig tilltalande ideal. Redan en yttre jämförelse mellan arbetsplatsförhållandena inom statliga verk eller företag å ena och storföretag inom den enskilda sektorn av arbetsmarknaden å den andra sidan torde visa att vägen dock ännu är lång till nämnda ideals förverkligande. Detta omdöme gäller i stort sett både statens affärsdrivande verk och civila statsförvaltningen. Sådana inslag i modernt arbetsliv som företagsdemokrati, t. ex. i form av effektivt arbetande företagsnämnder, eller personalvård synes inte vara bättre utvecklade på den statliga än på den enskilda arbetsmarknaden. Det finns t. o. m. betydande brister i fråga om den statliga personalvården, av vilka här endast två skall beröras.

I tidigare framstötter från folkpartihåll, vilka haft personalorganisationernas stöd, har vi påyrkat en allmän översyn av den statliga personalvården med särskild inriktning på behovet av utökad personalkonsulentverksamhet och utbyggnad av trivselanordningar, i första hand utrymmen för personalens måltider. Som ett resultat av eftersläpningen i fråga om personalvård för statstjänstemännen inrättades 1963 ett statligt personalvårdsorgan, statens personalvårdsnämnd, såsom ett försöksorgan. I början avsåg detta organ personal vid andra statliga myndigheter i Stockholm än de affärsdrivande verken. Nämndens verksamhet har sedermera — fortfarande bedriven såsom försöksverksamhet — utökats till att omfatta statlig verksamhet även utom stockholmsområdet (en arbetsgrupp för vardera Östergötlands och Västerbottens län) samt — för frågor rörande omskolning och omplacering m. m. — genom tillkomsten av en riksarbetsgrupp. Tyngdpunkten i personalvårdsnämndens verksamhet förlades till personalhälsovården, de partiellt arbetsföras förhållanden, sjukpensionsärenden o. d. men har senare även i viss mån omfattat rådgivning rörande personalvård i allmänhet.

Arbetarskyddsstyrelsen, som genom yrkesinspektionens befattningshavare har tillsyn över efterlevnaden av arbetarskyddslagen (vars tillämpningsområde med giltighet från den 1 januari 1964 utökats att gälla även civila statsförvaltningens verksamhet), anförde 1963 vissa synpunkter på den statliga personalvården (allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 34 år 1963). Ämbetsverket förklarade sig avse att genom socialinspektö-

rerna verkställa en undersökning rörande sociala anordningar och förhållanden vid arbetsställen i statlig regi med mer än 100 anställda men uttalade samtidigt att verkets intentioner avseende personalvården inte kunde fullföljas på grund av begränsade personalresurser. Detta konstaterande var så mycket allvarligare som arbetarskyddslagens tillämpning på statsförvaltningen men även på kommunala arbetsplatser bl. a. medförde den konsekvensen, att statliga och kommunala arbetstagare å eller invid arbetsställe i erforderlig utsträckning skall äga tillgång till bl. a. lämplig plats för intagande av måltid (9 § arbetarskyddslagen). Någon samlad undersökning av i vad mån kraven på arbetsställen i antydda avseenden uppfyllts inom den offentliga sektorn har veterligen inte ännu verkställts. Det är väl känt att kraven på många håll då inte uppfylldes och alltjämt inte gör detta. Att arbetarskyddslagens fulla tillämpning även inom den offentliga sektorn under sådana förhållanden, till men för befattningshavarna inom denna sektor, kommer att ytterligare fördröjas torde knappast kunna bestridas.

Som en åtgärd av stor angelägenhetsgrad för personalvårdens förbättring inom den offentliga sektorn i landet framstår en inventering av hur särskilt de större arbetsplatserna inom denna motsvarar bestämmelserna i 9 § arbetarskyddslagen. En dylik inventering är uppenbarligen erforderlig för att möjliggöra en totalbedömning av vilka förbättringsåtgärder som kan behöva vidtagas. Först genom en dylik undersökning kan föreliggande behov av sådana åtgärder komma att beaktas och ställning tas till frågan hur dessa behov inom rimlig tid skall kunna praktiskt tillgodoses. Då de affärsdrivande offentliga företagen och verken synes ha haft större möjlighet att ägna sig åt personalvårdande åtgärder av här åsyftat slag och även torde i större utsträckning än övriga offentliga myndigheter ha vidtagit dylika åtgärder, kunde måhända en eventuell inventering begränsas till större arbetsplatser, som inte faller inom den affärsdrivande verksamheten i statens respektive kommunernas regi.

En annan personalvårdsfråga av stor vikt är personalinformationen. En talesman för statskontoret yttrade nyligen: "Vi anser det mycket viktigt att verksledningarnas information om sin personal förbättras." Uttalandet gjordes i anslutning till den aktuella och angelägna frågan om översyn av de statliga verkens personaladministration. En pressombudsman hos ett av de statliga verken replikerade på det citerade uttalandet att det är lika viktigt att personalen är informerad om verksledningarna, deras planer och intentioner som att dessa genom databank o. d. känner till personalen och att de olika verken kan samarbeta om personalrekrytering och andra personalfrågor. I 1968 års regler för företagsnämnder inom statsförvaltningen sägs att s. k. vidareinformation kan ske bl. a. genom notiser i tidning som utges av myndighet eller personalorganisation (6 § SFS 104:1968). Under-

sökningar har visat att personaltidningar är ett av de bästa medlen att nå ut med informationen. Endast de affärsdrivande statliga verken har möjlighet att ge tillräckligt med anslag till sina personaltidningar. I övriga verk finns inga pengar till detta ändamål. Jämför man enskilda företag med statliga verk i samma storlek skall man finna att dessa verk i motsats till åsyftade företag på den enskilda sektorn av arbetsmarknaden ofta saknar heltidsanställda personaltidningsredaktörer och personaltidningar. Man får nöja sig med notiser i myndighetens egen tidning, som riktar sig till allmänheten, företagsnämndsprotokoll och stencilblad av enklaste slag för vidareinformation. Det förekommer att statlig myndighets tidskrift (med kortare informationer om företagsnämndens och de olika byråernas verksamhet) har så begränsad upplaga att den inte kan utdelas till samtliga befattningshavare. Inte heller vidareinformation genom personalsammankomster är allmänt förekommande, vartill kommer att goda förutsättningar för att avhålla sådana sammankomster ofta saknas (frigörande av personal för deltagande i dessa sker under sådana omständigheter att personalens arbetsuppgifter anhopas och vantrivsel uppstår, brist på lämpliga lokaler för sammankomsterna förekommer inte sällan etc.).

Hur personalinformationen är ordnad inom olika *kommunala* förvaltningars större arbetsplatser undandrager sig vårt bedömande. Förhållandena torde sannolikt vara mycket varierande i nu aktuella avseende men på många håll liksom inom den statliga verksamheten torde dessa också ännu vara otillfredsställande. Nu berörda fråga ligger dock självfallet utanför den statliga kompetensen att göra till föremål för uppmärksamhet och åtgärder.

Vi föreslår,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa att personalvårdsnämnden, yrkesinspektionen eller statskontoret får i uppdrag att snarast verkställa en inventering på större arbetsplatser inom den offentliga sektorn av förekomsten av sådana personalvårdande anordningar (främst matställen), som avses i 9 § arbetarskyddslagen, samt

att riksdagen anhåller om förslag snarast möjligt till förbättrad s. k. vidareinformation inom den statliga förvaltningen bl. a. genom anslag till utgivning av personaltidningar vid de större arbetsplatserna inom denna förvaltning.

Stockholm den 23 januari 1969

Daniel Wiklund (fp)

i Stockholm

Karl-Erik Strömberg (fp)